

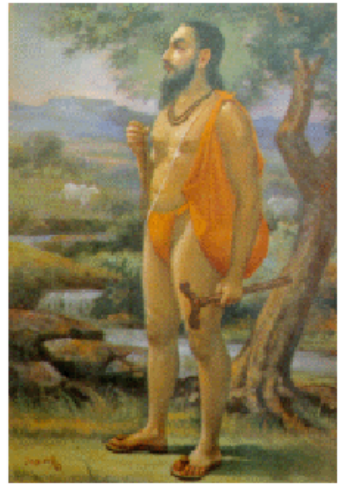
॥ श्रीराम ॥

नमस्कार
व
सुस्वागतम् !

Email: dasbodh.forum@gmail.com

॥ श्रीराम ॥

दासबोध पाठ

— :

—

,

प्रार्थना

ॐ सहना ववतु सहनौ भुनक्तु सहविर्यम् करवावहे
तेजस्विना वधीतम्अस्तु मा विद विशावहै
॥ ॐ शांतिः शांतिः शांतिः ॥

Om Sahana Vavatu Sahanau Bhunaktu
Sahaveeryam Karavavahai
Tejas Vinavadhtamastu Maa Vidhvishavahai
Om ShantiH ShantiH Shantihi

May the Lord protect both of us (speaker and the listener). May he ensure that we are both nourished and happy. May we two exert together (for the acquisition of the knowledge). May the knowledge that we study illuminate our minds. May we not bear ill-will towards each other.

Om, Peace, Peace, Peace.

॥ जय जय रघुवीर समर्थ ॥

दशक ४ – समास तिसरा : नामस्मरणभक्ति

प्रस्तावना

- ❖ ‘नवविधाभक्ति’ म्हणजे नऊ प्रकारे ईश्वराची भक्ती करता येते चौथ्या दशकात या सर्वांचा विचार झाला आहे
- ❖ त्यातील ‘नामस्मरणभक्ति’ हा तिसरा समास आपण आज चर्चेसाठी निवडला आहे
- ❖ इतर भक्तिमार्ग थोडक्यात पाहूया ...

दशक ४ – समास तिसरा : नामस्मरणभक्ति

१. 'श्रवण' – ईश्वर प्राप्ती होण्यासाठी जे काही ऐकण्या सारखे असेल ते ऐकावे, पण सर्वात शुद्ध अशी सायोज्य (अनन्यता) मुक्ती ज्यामुळे मिळेल तिकडेच लक्ष असावे व बाकीच्या प्रकारांचा त्याग करावा
 २. 'कीर्तन' – ईश्वराचे गुणगान करणे. त्यासाठी वक्ता स्वतः अनुभवी असावा लागतो, नाही तर लोक विश्वास कसा ठेवणार?
 ३. 'नामस्मरण' – कोणत्याही प्रसंगी (सदैव) नामस्मरण करावे म्हणजे दोष नाहीसे होऊन व्यक्ती मोक्ष मिळविण्यासाठी तयार होते
 ४. 'पादसेवन' – सद्गुरूची चरण सेवा करणे
 ५. 'अर्चन' – देवांची पूजा. किमान मानसपूजा तरी करावी
-

दशक ४ – समास तिसरा : नामस्मरणभक्ति

६. 'वंदन' – जिथे जिथे ईश्वराचे अस्तित्व जाणवेल, तिथे मनोभावे नमस्कार करावा
७. 'दास्य' – नेहमी ईश्वर साधनेच्या जागी हजर राहून तत्परतेने पडेल ते कार्य करावे
८. 'सख्य भक्ती' – ईश्वरालाच मित्र, सर्वात जिवलग मानून प्रेमाने बांधून टाकावे. त्याला आवडेल तेच करावे
९. 'आत्म निवेदन' – स्वतःला विसरून आपण कोण याचा शोध घ्यावा. देवा व आपल्यात भेद उरला नाही तर तो खरा भक्त (विभक्त नाही, असा). त्यामुळे कायम मुक्ती मिळेल

सलोकता, समीपता, सरूपता व सायोज्य अशा चार मुक्ती आहेत, त्यात सायोज्य सर्व श्रेष्ठ आहे. त्याचा विचार इतरत्र मांडला आहे

दशक ४ – समास तिसरा : नामस्मरणभक्ति

॥श्रीराम ॥

मागां निरोपिलें कीर्तन। जें सकळांस करी पावन ।
आतां ऐका विष्णोःस्मरण। तिसरी भक्ती ॥१॥

स्मरण देवाचें करावें। अखंड नाम जपत जावें ।
नामस्मरणें पावावें। समाधान ॥२॥

नित्य नेम प्रातःकाळीं। माध्यानकाळीं सायंकाळीं ।
नामस्मरण सर्वकाळीं। करीत जावें ॥३॥

सुख दुःख उद्वेग चिंता। अथवा आनंदरूप असतां ।
नामस्मरणेंविण सर्वथा। राहोंच नये ॥४॥

॥ जय जय रघुवीर समर्थ ॥

दशक ४ – समास तिसरा : नामस्मरणभक्ति

विषमकाळ – संकटकाळ

हरुषकाळीं विषमकाळीं। पर्वकाळीं प्रस्तावकाळीं ।
विश्रांतिकाळीं निद्राकाळीं। नामस्मरण करावें ॥५॥

पर्वकाळ – चढता काळ

कोडे सांकडे – अडी
अडचण

कोडें सांकडें संकट। नाना संसारखटपट ।
आवस्ता लागतां चटपट। नामस्मरण करावें ॥६॥

प्रस्तावकाळ – उतरता
काळ

आवस्ता – हुरहूर

चालतां बोलतां धंदा करितां। खातां जेवितां सुखी होतां ।
नाना उपभोग भोगितां। नाम विसरों नये ॥७॥

संपत्ती अथवा विपत्ती। जैसी पडेल काळगती ।
नामस्मरणाची स्थिती। सांइंच नये ॥८॥

दशक ४ – समास तिसरा : नामस्मरणभक्ति

वैभव सामर्थ्य आणी सत्ता। नाना पदार्थ चालतां ।
उत्कट भाग्यश्री भोगितां। नामस्मरण सांझं नये ॥९॥

आधीं आवदसा मग दसा। अथवा दसेउपरी आवदसा ।
प्रसंग असो भलतैसा। परंतु नाम सोझं नये ॥१०॥

नामैं संकटें नासतीं। नामैं विघ्नैं निवारती ।
नामस्मरणें पाविजेती। उत्तम पदें ॥११॥

भूत पिशाच्च – त्या
काळी वाटणारे
अदृष्टपाने त्रास देणारे
आत्मे

भूत पिशाच्च नाना छंद। ब्रह्मगिर्हो ब्राह्मणसमंध ।
मंत्रचळ नाना खेद। नामनिष्ठें नासती ॥१२॥

दशक ४ – समास तिसरा : नामस्मरणभक्ति

नामैं विषबाधा हरती। नामैं चेडे चेटकें नासती ।
नामैं होये उत्तम गती। अंतकाळीं ॥१३॥

चेडे चेतके – विचित्र
त्रास

बाळपणीं तारुण्यकाळीं। कठिणकाळीं वृधाप्यकाळीं ।
सर्वकाळीं अंतकाळीं। नामस्मरण असावें ॥१४॥

नामाचा महिमा जाणे शंकर। जना उपदेसी विश्वेश्वर ।
वाराणसी मुक्तिक्षेत्र। रामनामैंकरूनी ॥१५॥

उफराट्या नामासाठीं। वाल्मिक** तरला उठाउठी ।
भविष्य वदला शतकोटी। चरित्र रघुनाथाचें ॥१६॥

** – इथे मलाच काही प्रश्न आहेत - वाल्या कोळी जर उत्तर प्रदेश जवळ राहत असेल तर तो मरा शब्द कसा म्हणणार? मग तो उलटा होऊन (राम) त्याचा उद्धार कसा होणार? पण हे एकप्रकारे केवळ पुराणावर विश्वास ठेवणाऱ्या श्रोत्यांपुढे सांगितले असावे.

॥ जय जय रघुवीर समर्थ ॥

दशक ४ – समास तिसरा : नामस्मरणभक्ति

हरिनामैं प्रल्हाद तरला | नाना आघातापासून सुटला |
नारायेणनामैं पावन जाला | अजामेळ ||१७||

- अजामेळ नावाच्या पापी व्यक्तीने केवळ पुत्र प्रेमाने अखेरच्या घटकेला 'नारायण, नारायण' असा टाहो फोडला, तरी तो मुक्त झाला
- शुका करणे कुंटकणी रामवाणी मुखे बोलता ख्याती झाली पुराणी - असा मनाचे श्लोक ९५ मध्ये उल्लेख आहे. ती एक वेश्या होती पण पोपटाला राम राम असे बोलायला शिकविताना स्वतःच मुक्त होऊन गेली असे पुराणात म्हटले आहे

नामैं पाषाण तरले | असंख्यात भक्त उद्धरले |
माहापापी तेचि जाले | परम पवित्र ||१८||

दशक ४ – समास तिसरा : नामस्मरणभक्ति

परमेश्वराचीं अनंत नामें। स्मरतां तरिजे नित्यनेमें ।
नामस्मरण करितां, येमें- । बाधिजेना ॥१९॥

सहस्रा नामामधें कोणी येक। म्हणतां होतसे सार्थक ।
नाम स्मरतां पुण्यश्लोक। होईजे स्वयें ॥२०॥

कांहींच न करुनि प्राणी। रामनाम जपे वाणी ।
तेणें संतुष्ट चक्रपाणी। भक्तांलागीं सांभाळी ॥२१॥

नाम स्मरे निरंतर। तें जाणावें पुण्यशरीर ।
माहादोषांचे गिरिवर। रामनामें नासती ॥२२॥

दशक ४ – समास तिसरा : नामस्मरणभक्ति

अगाध महिमा न वचे वदला। नामें बहुत जन उद्धरला ।
हळहळापासून सुटला। प्रत्यक्ष चंद्रमौळी ॥२३॥

चहुं वर्णां नामाधिकार। नामीं नाहीं लाहानथोर ।
जढ मूढ पैलपार। पावती नामें ॥२४॥

म्हणौन नाम अखंड स्मरावें। रूप मनीं आठवावें ।
तिसरी भक्ती स्वभावें। निरोपिली ॥२५॥

इति श्रीदासबोधे गुरुशिष्यसंवादे नामस्मरणभक्तिनिरूपणनाम समास तिसरा

॥ श्रीसीतारामचन्द्रार्पणमस्तू ॥
॥ जय जय रघुवीर समर्थ ॥

॥ जय जय रघुवीर समर्थ ॥